

post confessionem occasiones vitavit, et pro aliquo tempore tentationibus obstitit, bene possunt judicari validae confessiones; secus autem, si observatur quod paulo post, oblata sibi prima occasione, facile, ut prius, lapsus est; dum illi, quem vere poenitet, et qui firmiter vitam in melius mutar statuit, impossibile est quod ita faciliter recidat, quin saltem per aliquod tempus persevere- ret, aut quin prius saltem multam praestiterit resistantiam; unde fit quod si quis post confessionem statim sine ullo conatu labitur, signum moraliter certum exhibet, ejus confessiones praeteritas nullas fuisse, quia deerat dolor et propositum (1).

CAPUT IV.

De satisfactione, sive de poenitentia.

Quoniam si peccatori remittitur culpa, non semper tota poena remittitur, sed plerumque ei remanet satisfacienda; ideoque tertia pars Sacramenti Poenitentiae est satisfactio sacramentalis, quae dicitur pars non essentialis, (quia sine hac etiam potest esse validum Sacramentum) sed integralis, nam inservit ut Sacramentum fiat integrum.

PUNCTUM I.

DE IMPOSITIONE POENITENTIAE.

47. *De obligatione imponendi poenitentiam. An post absolutionem, etc.*
 48. *Poenitentia debet imponi ex obligatione.*
 49. *Quando possit diminui. De infirmis corpore.*
 50. *et 51. De infirmis spiritu.*
 52. 53. *et 54. Quae species poenitentiarum debeant imponi.*

47. Circa hoc multa adnotanda sunt. Notandum 1. confessarium in danda absolutione teneri imponere poenitentiam, ut declarat Trident. Sess. 14. c. 8.: unde peccat, si eam non imponit, et quidem graviter, cum confessio est de mortalibus; si est de venialibus, aut de mortalibus jam confessis, probabile est (ut dicitur (4) N. 505. v. et quoad.

Lugo, Dicast. Salm. Mazzotta, etc.) non peccare graviter (2). Et licet poenitens statim post absolutionem alterius peccati confiteatur, confessarius pariter debet imponere novam poenitentiam, saltem levem. Dicunt Bon. Croix et Mazzot. sufficere tunc ei imponere denuo priorem poenitentiam; sed recte hoc negant Castrop. Ronc., etc. quia licet possit imponi opus debitum ex alio praeepto, sicut infra dicitur nihilominus non posset imponi opus debitum eodem titulo poenitentiae (3). Poenitentia plerumque imponenda est ante absolutionem, ut videat quomodo eam poenitens acceptet; sed potest aliquando imponi immediate post absolutionem; tunc enim moraliter cum illa unitur: ita communissime Busemb. Salm. Viva, Diana, Sporer, etc. (4).

48. Notandum 2. poenitentiam semper debere imponi sub aliqua obligatione. Sed fit dubium an confessarius possit imponere poenitentiam gravem sub levi obligatione? Negant Bonac. Coninch., etc., dicentes materiam gravem sub levi obligatione imponere solius legislatoris, esse non autem simplicis ministri, qualis est confessarius. Sed communis et probabilis affirmant Suar. Filliuc. Henriq. Fag. Busemb. Segneri, Tamb. Dicast., etc., quia in Poenitentiae Sacramento sacerdos non simplicis ministri Jesu Christi fungitur officio, sicut in caeteris Sacramentis, sed est verus iudex a Salvatore constitutus cum facultate solvendi a peccatis, et ligandi per poenitentiam, adeo ut obligatio hujus totaliter dependeat ex confessarii praeepto (5).

49. Notandum 3. circa quantitatem poenitentiae, illam debere esse proportionatam culpis; sed in hoc attendenda sunt verba Tridentini, sess. 14. c. 8. ubi sic dicitur: *Debent ergo sacerdotes Domini, quantum spiritus et prudentia suggesserit, pro qualitate, criminum, et poenitentium facultate, salutare et convenientes satisfactiones injungere, ne, si forte peccatis conniveant, et indulgentius cum poenitentibus agant, levissima quaedam opera pro gravissimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur.* Itaque quantitas poenitentiae a Concilio remittitur confessarii arbitrio, quantum spiritus et prudentia suggesserit. Hinc fit quod poenitentia multis de causis dicitur minui. 1. Si poenitens accessit valde contritus; aut si ille prius multas poenales patravit actiones (1). 2. Tempore jubilaei aut indulgentiarum plenariorum; sed semper tunc debet imponi aliqua poenitentia, ut declaravit Benedictus XIV, tum quia nemo potest securus esse plenariam indulgentiam lucrari, tum quia semper integrandum est Sacramentum (2). Et cum poenitens indiget poenitentia medicinali, haec omnino imponenda est, ut bene advertit Mazzot. 3. Si poenitens sit infirmus corpore, cum advertat Rituale rom., infirmis tunc non esse imponendam gravem poenitentiam, sed tantum pro tempore cum convalescerint. Quod si infirmus sit constitutus in mortis periculo aut sensibus destitutus, tunc potest absolvi sine ulla poenitentia; licet semper expediat aliquam levem ei imponere, ut osculari Crucifixum, aut invocare nomina Jesu et Mariae, saltem in corde, etc. Non expedit infirmo pro poenitentia imponere ut patienter infirmitatis incommoda sufferat, hoc enim potest esse illi multorum scrupulorum occasio. Contra recte advertunt Salm. quod si infirmus possit satisfacere per eleemosynas, istas utique esse a confessario injungendas, dum quilibet tenetur eam facere, quam potest, poenitentiam (3).

50. Potest 4. minui poenitentia, si poenitens est infirmus spiritu; adeo ut prudenter timeatur ne ille non adimpleat poenitentiam proportionatam; ita docent communiter Suar. Scot. Navar. Laym. Abelly, Castr. Habert, Gonet, Gerson. Cajet. Natalis ab Alex. Antoine, Anacl.; ita etiam s. Carolus Borrom. in Instruction. ad confessarios, qui monet confessarios, ut minuunt poenitentiam juxta dispositiones poenitentium, eos admonendo. *Hoc factum esse* (sunt sua verba) *ne eam, quae pro culpa ratione injungenda erat, deserant* (nota) *cum periculo salutis suae.* Idem docet s. Thomas, cujus verba mox infra referemus. Verum est quod in Trid. dicatur, quod poenitentia debeat delictorum qualitati correspondere; sed mox subjungit, quod debeant esse *pro poenitentium facultate salutare et convenientes.* *Salutares*, nempe utiles poenitentis saluti: *et convenientes*, nempe proportionatae, non solum peccatis sed etiam poenitentis viribus. Hinc non solum non essent salutare, nec convenientes illae poenitentiae, quibus poenitentis vires ob spiritus imbecillitatem pares non sunt; sed potius essent ei perniciei, quam salutis. In hoc Sacramento potius attenditur emendatio, quam satisfactio; propterea ait Rit. romanum. *(de Sacramento Poenitentiae)* quod confessarius in danda poenitentia debet rationem habere poenitentis dispositionis. Et s. Thomas (4) dicit: *Sicut medicus non dat medicinam ita efficacem... ne propter debilitatem naturae majus periculum oriatur: ita sacerdos divino instinctu motus non semper totam poenam, quae uni peccato debetur, injungit, ne infirmus desperet, et a poenitentia totaliter recedat.* Et alibi (5) dicit, quod sicut parvus extinguitur ignis, si multa ligna superimponantur; ita accedere potest, quod parvus poenitentis affectus contritionis extingatur pondere poenitentiae; et subjungit: *Melius est quod sacerdos poenitenti indicet quanta poenitentia esset sibi injungenda, et injungat nihilominus quoad*

(1) N. 507 — (2) N. 519. — (3) L. 6. n. 507.

(4) Suppl. quaest. 48. art. 4. — (5) Quodlib. 3. a. 28.

penitens tolerabiliter ferat. Et alibi (1) addit: *Tutius est imponere minorem debito, quam majorem, quia melius excusamur apud Deum propter multam misericordiam, quam propter nimiam severitatem, quia talis defectus in purgatorio supplebitur.* Id prius tradidit Chrysostomus in *cap. Alligant, 12. caus. 26. q. 7.* dicens: *Sicut enim si fascem super humeros adolescentis, quem non potest bajulare, posueris, necesse habet, ut aut fascem abjiciat, aut sub pondere confringatur: sic et homini, cui grave pondus poenitentiae imponis, necesse est ut aut poenitentiam tuam rejiciat, aut suscipiens, dum sufferre non potest, scandalizatus amplius peccet.* Idem etiam dicunt Gerson. Cajet. et praecipue s. Antonin. (2) qui dicit, quod debet imponi illa poenitentia quam iudicatur poenitens executurus, et quam ille tunc libenter acceptat. Et si poenitens protestatur sibi non esse vires sufficientes ad poenitentiam convenientem, concludit tandem s. Anton. : *Tunc quantumcumque deliquerit, non debet sine absolutione limitari.* Sufficiens tunc erit, ait Sanctus, ut ei imponatur in generali quicquid boni egerit sub iisdem verbis Ritualis: *Quicquid boni feceris etc.*, quae opera cum Sacramento Poenitentiae conjuncta, ut docet Angelicus (3), ob Sacramenti virtutem, majorem acquirunt valorem ad satisfaciendum pro peccatis commissis. Item probabiliter addunt multi dd. Lugo, Petroc. Croix, et Salm. cum eodem s. Antonin. (4) esse justam causam ad minuendam poenitentiam iudicare poenitentem ita melius erga poenitentiam affici studio. O quam pulchrum est consilium sancti Thomae a Villanova (5), *facilem unam injunxeris, acriorem consulueris!* Expediit ut poenitentiam compre-

(1) Opusc. 63. §. 4. — (2) 3. part. tit. 16. c. 20. et in opere morali l. 6. n. 540 per totum. — (3) Quodlib. 3. a. 28. — (4) vide ibidem — (5) Serm. Fer. 6. post Dom. Laetare.

hendere facias poenitentiam quam mereretur; cui potest conducere etiam indicare poenitentias antiquas Canonum poenitentialium (haec inveniuntur in opere (6) adnotata). Juvabit pariter, ut dicit s. Thomas de Villanova, suadere poenitenti graviolem poenitentiam, sed postea imponere ei oportet eam tantum, quam prudenter iudicabit confessarius ab eo adimpletam iri. Insinuat s. Franciscus de Sales (7), et idem dicit Rit. parisen. (8) expedire, ideoque a poenitente exoptere, an valeat ipse eam poenitentiam exequi; secus commutetur. Idem admonuit s. Carolus Borromeus, dicendo: *Talem imponat poenitentiam qualem a poenitente praestari posse iudicet. Proinde aliquando, si ita expedire viderit, illum interroget, an possit, anve dubitet poenitentiam sibi impositam peragere; alioquin eam mutabit, aut minuet.* Confert etiam plerumque inter opera injuncta aliquam gravem poenitentiam imponere, sed non sub gravi (ut n. praecedenti dictum est); aut aliquod opus aliunde praecipuum, aut debitum, ut infra dicemus.

51. Ex quo deducitur quam imprudenter se gerunt confessarii, qui poenitentiam viribus poenitentium imparem injungunt. Quot istorum multoties non dubitant faciliter recidivos indispositos absolvere, et etiam eos qui in proxima peccandi occasione versantur, et insipienter postea putant iis mederi imponendo gravissimas poenitentias, licet videant quod illi eas adimplere non possint: imponunt v. g. ut octavo quoque die per annum confiteantur: ut quindecim decades Rosarii quolibet die recitet ille, qui ne solitus quidem fuit quinque in hebdomada recitare: imponunt jejunia, disciplinas, orationem mentalem illi, qui nec nomem unquam audivit. Et quid hinc eveniet? Eveniet quod licet inviti acceptent quod

(6) L. 6. n. 330. — (7) Instruct. ad confess. c. 8. — (8) L. 6. n. 509.

imponitur, ut absolutionem aucupentur, nihilominus postea nihil horum executioni demandant; et credendo in novum peccatum esse delapsos. imo putando (praecipue rudes) nullius fuisse momenti confessionem factam, quia poenitentiae impositae non satisfecerunt, propterea ad pristinum perditum vivendi modum redeunt: et ob poenitentiae impositae pondus perterriti a confessione horrent, et ita in peccatis tabescere pergunt. Et hic est fructus qui in perniciem tot miserorum colligitur ex hujusmodi satisfactionibus, quas convenientes vocant, sed melius dicendae essent inconvenientissimae. Caeterum extracatum gravissimae infirmitatis, aut compunctionis extraordinariae, non bene ageret confessarius, si pro culpis gravibus adjungeret levem satisfactionem, levem inducentem obligationem: etenim licet (cum expedit) possit adungi opus quod, habita peccatorum ratione, sit leve, attamen semper debet imponi gravis satisfactio, quae obliget sub gravi (1).

52. Notandum 4. circa qualitatem poenitentiae, non imponendas poenitentias perpetuas, aut valde onerosas, ut ingredi religionem, et tanto minus matrimonio ligari, quod omnimodam requirit libertatem; item non imponantur vota perpetua; imo licet poenitens vellet vovere, v. g. de non relabendo, ei non permittatur nisi ad tempus; ut videat quomodo illud observet. Loquendo autem de poenitentia conditionata, v. g. aut de jejuniando, aut de elemosynam elargiendo quoties cadet, potest utique illa imponi, et cum imponitur, tenetur poenitens eam acceptare et exequi, ut recte dicunt Suar. Laym. Bonac. Salm. et Aversa (contra Dianam, etc.); sed non expedit eam ad longum tempus imponere, quia postea faciliter negligitur et peccata multiplicentur; potest igitur imponi tantum ad breve tempus, ut ad mensem, aut ad aliam confessionem (2).

(1) N. 510. in fine. v. ex. his et 518. — (2) L. 6. n. 514.

Item advertendum, non esse imponendas poenitentias publicas pro peccatis occultis; tenetur autem confessarius has imponere, si alia via occurri non possit scandalo dato, vel honori alicujus palam detracto; sed non est adstringendus poenitens ad publicam poenitentiam, si ipse renuit, et alio modo possit scandalum reparare, nimirum Sacramenta frequentando, ecclesias visitando, ad aliquam congregationem se aggregando, etc. (3).

53. Notandum 5. opera satisfactoria debere esse poenalia, nam (ut advertit Trident. sess. 14. cap. 8.) satisfactio non solum debet esse medicinalis in novae vitae custodiam, sed etiam ultrix in peccatorum commissorum satisfactionem. Haec poenalia opera reducuntur ad jejunium, elemosynam, et orationem. Sub jejunii nomine veniunt omnia sensuum mortificationum genera. Sub orationis nomine etiam veniunt confessiones, Communiones, ecclesiarum visitationes, et etiam actus interni charitatis, contritionis, aut meditationis, qui actus utique possunt imponi in poenitentiam, juxta communem dd. (4). Advertunt tamen tam orationem, quam elemosynam, et quodcumque opus bonum valere pro opere poenali, ut communiter docent theologi; nam respectu nostri filiorum Adam post statum naturae lapsae quaecumque actus virtuosa habet rationem poenae, quia propter justitiam originalem amissam, omnes prout sumus in malum, et proprias commoditates; ita Valent. Castrop. Laym. Pitig. Salm. cum multis aliis (5). Idem novissime scripsit doctus auctor *Instruct. pro novis Confessariis* (6), qui ait: *Hic advertendum nos haud*

(3) N. 512. — (4) N. 514. dubit. 1. — (5) Valent. t. 4. disp. 7. quaest. 14. punct. 3. Castrop. dist. un. p. 21. §. 3. n. 1. Laym. tr. 6. de Sacram. Poenit. c. 15. n. 9. Pitig. 2. p. dist. 15. quaest. 1. a. 3. concl. 1. Salmant. tract. 6. de Poenit. c. 10. n. 26. — (6) Instr. pro nov. conf. d. 1. c. 16. n. 375.

dicere, nec inutilem reputare poenitentiam illam, quaecumque illa sit, quae infungitur in Sacramento, cum certum sit, quod etiam signum crucis cum Sacramento conjunctum est efficax ad satisfaciendum; tanto magis quia in statu praesentis naturae lapsae omne opus bonum est quodammodo affligens, et penale. Hoc etiam confirmatur ex s. Francisco de Sales (1), qui sic ait: *Alius patitur in jejuniando, alius infirmis inserviando, audiendo confessiones, concionando, orando, et similibus actibus. Haec poena (orandi) praestat alteri poenae (jejunandi); etenim oratio, praeterquam quod domat corpus, affert fructus desiderabiliores.* Praesertim confirmatur e s. Thoma, qui dicit: *Quotlibet oratio habet rationem satisfactionis, quia quamvis habeat suavitate spiritus, habet tamen afflictionem carnis, ut dicit Gregorius (super Ezech. homil. 17.): Dum crescit in nobis fortitudo amoris intimi, infirmatur fortitudo carnis (2).* Potest etiam imponi in poenitentiam aliquod opus ad quod poenitens tenetur, ut interesse Sacro die festivo, jejunare in vigiliis, sicut etiam communiter dicunt Sot. Suar. Laym. Sanch. Valent., etc., quia cum tale opus sit satisfactorium, tunc per Sacramentum elevatur ad meritum satisfactionis sacramentalis. Hoc potest fieri, cum dignoscitur poenitens valde debilis spiritu; ceterum regulariter loquendo debet imponi aliquod opus liberum; ideoque quoties confessarius non se manifestat, intelligitur impositum opus distinctum. Attamen si confessarius imponit adesse Sacro per mensem, non tenetur die festivo duobus adesse; ita communiter Castrop. Bonacin. Coninch. Laym. Sanch. Croix, Salmant., etc. Potest etiam imponi opus aliis applicandum, ut animabus purgatorii, ut probabiliter dicunt Lugo, Tournel. Busemb., etc. (3). Po-

(1) Introd. ad vitam devotam, c. 23. — (2) S. Thom. S. up. q. 15. art. 3. ad 1. — (3) L. 6. n. 514. dubit. 2.

test etiam imponi abstineri ab aliquo opere bono, v. gr. a Communionem, et jejunio, sicut probabiliter tenent Suar. Mol. Lugo, Sporer, et Salm., quia talis cessatio utique potest esse actus virtutis, saltem ut experiatur obedientia erga seipsum confessarium. Sed hoc non est practicandum, nisi cum animabus devotis, et nec cum ipsis quidem, cum possit aliis ingeri suspicio talem cessationem esse poenitentiam a confessario impositam (4). Non potest autem poenitens satisfacere per alios, sicut dicebat propos. 15. damn. ab Alexandro VII. Potest vero confessarius hoc concedere poenitenti, ut dicunt Sot. Suar. etc., cum s. Thoma; nam tunc non opus jam, sed hujus procuratio esset satisfactio sacramentalis, sicut notant Laym. Vasq. Bon., etc. cum Mazzotta (5).

54. Circa praxim regula hujus requirit, ut imponantur opera carnis coercencia pro peccatis sensualibus, eleemosynae pro peccatis avaritiae, oratio pro blasphemis, etc. Sed considerandum quid magis expediat, aut magis utile sit poenitenti. Quamvis autem maxime utile sit imponere Sacramentorum frequentationem, orationem mentalem, et eleemosynas; nihilominus praxis habet has reddi damnosias iis, qui aut nihil, aut parum habuerunt horum usum. Satisfactiones utiles generatim pro omnibus haec solent esse, nimirum aggregari ad aliquam congregationem: quolibet vesperi (saltem ad tempus) actum doloris elicere, et quolibet mane propositum renovare, dicendo cum s. Philippo Nerio: *Domine, ne auferas hodie manus tuas a me, ne tui proditor efficiar*; visitare quotidie sanctissimum Sacramentum, et imaginem quoque Mariae sanctissimae, ab eis perseverantiae gratiam postulando. Rosarii saltem tertiam partem, et ter Salutationem angelicam mane, meridie et vesperi, dicendo: *Mater mea, adjuva me hodie, ne in Deum peccem*

(4) ib. v. 7. potest — (5) de Poenit. qu. 5. in fin.

Hanc tamen poenitentiam, ter recitandi Salutationem angelicam cum praedicta supplicatione, ego plerumque solitus fui injungere, aut saltem consulere iis, qui eam non solebant frequentare: cum cubitum iverint, dicere in lecto: *Si nunc mihi morandum fuisset in inferni igne; aut dicere: Veniet dies quo mihi in hoc lecto moriendum erit*: qui legere sciunt, et potissimum Ecclesiastici, quotidie legere aliquem librum de rebus spiritualibus agentem. Monet autem s. Franciscus Salesius (1), non esse gravandum poenitentem multis rebus, ne confundatur et terrefiat.

PUNCTUM II

DE ACCEPTATIONE ET SATISFACTIONE POENITENTIAE.

55. *Obligatio acceptandi poenitentiam.*
56. *Obligatio adimplendi eam.*
57. *Qui differt poenitentiam.*
58. *An requiratur intentio satisfaciendi.*
59. *Si poenitens obliviscatur poenitentiae.*
60. *Quid si adimpleat in mortali.*
61. *Qui possit mutare poenitentiam.*

55. Quoad poenitentiae acceptationem, communiter docent dd. teneri sub gravi poenitentem eam acceptare cum illa est rationalis, quia in hoc confessarius est verus ejus iudex, cui ille parere debet. Unde Suar. et Bonac. post Trid. vocant temerariam opinionem Navar. et Cajet., etc. qui dicebant poenitentem posse poenitentiam recusare, ut eam in purgatorio satisfaciat (2). Dicit Busemb. cum Soto, et Reginal. quod si poenitens nollet aliam acceptare poenitentiam quam levem, licet mereatur gravem, posset utique confessarius eum absolvere. Sed ego nec huic acquiesco, juxta quod diximus n. 51. in fine, et juxta id quod docet Lugo; quia sicut peccaret confessarius, qui sine justa causa (ut infirmitatis) vellet levem poenitentiam pro culpis gravibus imponere, ita etiam peccat poenitens, qui graves culpas afferendo,

(1) Instruct. Conf. c. 8. — (2) L. 6. n. 516.

non vult acceptare nisi levem poenitentiam. Ceterum probabiliter dicunt Suar. Layman, Concina, Busemb. Elbel, Holzm. et Sporer, quod si poenitens putaret illam poenitentiam nimis gravem respectu sui peccati, aut saltem suarum virium, et confessarius nollet eam moderari, bene potest ille, recusata absoluteione, alium quaerere confessarium (3).

56. Quoad autem poenitentiae satisfactionem, notandum 1. jam peccare graviter qui poenitentiam gravem sibi impositam pro peccatis gravibus non adimplet; sed contra peccat tantum venialiter, qui levem omittit poenitentiam pro culpis levibus impositam, aut pro peccatis jam alias confessis juxta communem. Nec obsistat dicere quod Sacramentum restaret incompletum; quia cum sit essentialiter hoc completum, obligatio illud integrandi non est nisi levis, cum materia non est nisi levis; sed Rosarium B. V. licet quinque decimum, non potest esse tale. Dubium majus fit, si imponatur pro poenitentia materia gravis pro culpis levibus aut jam confessis? Volunt tunc Bonac. Conc. et Roncagl. debere sub gravi eam adimpleri; sed probabiliter hoc negant Sotus, Navar. Laym. Lugo, Sporer, Croix, etc. Ratio est quia in tali casu, sicut confessarius non potest imponere sub gravi obligatione gravem poenitentiam, ita nec poenitens tenetur sub gravi eam satisfacere. Non nego tamen cum Roncagl. quod si casu illa peccata, licet venialia, valde disponent ad mortale, bene potest confessarius imponere poenitentiam gravem, ut liberet poenitentem a periculo mortalis et tunc poenitens tenetur, si cupit absolvi, ad eam acceptandam, et satisfaciendam sub gravi obligatione (4). An autem circumstantiae poenitentiae, v. gr. flexis genibus, nudis pedibus, etc. importent obligationem gravem, aut levem, hoc dependet ex gravi molestia, quam se-

(3) L. 6. n. 516. — (4) N. 517.

cum affert circumstantia, ut communiter dicunt dd. (1).

57. Notandum 2. quod licet non adsit obligatio adimplendi pœnitentiam ante Communionem, ut requiritur a proposito 22. damnata ab Alexandro VIII, nihilominus peccat qui diutius eam differt, v. g. per annum, et etiam per sex menses, ut recte dicit Mazzotta; sed neququam qui per mensem eam differt, modo pœnitentia non sit medicinalis, ut advertunt idem Mazzotta et Croix; et modo in posterum posset eam adimplere. Cœterum non peccat graviter qui jejunium feriæ sextæ in sabbatum transferret, aut qui Communionem singulorum mensium ad 6. aut 8. dies alios transferret, ut probabiliter dicunt contra Salmant. et Lugo Suarez, Castrop. Spor. Holz. Mazzotta cum Ronc. (qui tamen recte excipit, si pœnitentia esset medicinalis). Imo Croix cum Gob. Steph., etc. putat non esse mortale, si ex 10. Communionibus unam omittet (2). Cœterum qui omittit die statuto pœnitentiam adimplere, non ideo deobligatus ab illa restat; nam quando a confessario assignatur dies, semper ille intelligitur accessorie destinatus, nempe ad sollicitandam, non autem ad finiendam obligationem (3). Dicunt tamen Bonac. Coninch. Gobat., etc. apud Mazzotta (4), quod si confessarius imponit Communionem singulis B. Virginis festis, aut jejunium quolibet sabbato in ejus honorem, elapso illo die, terminatur obligatio, quia tunc videtur confessarius velle obligare jejunium tantum ad diem illum. Non dubitatur autem quin possit pœnitentiæ satisfieri eodem tempore quo alteri satisfit præcepto, prout Rosarium recitare dum in festo auditur Sacrum, etc. sicut dictum fuit *tr.* 2. n. 30. Sed cum confessarius imponit duas audire Missas eodem die, intelligitur

(1) *ib.* v. an autem. — (2) N. 521. — (3) N. 525. — (4) De Pœnit. qu. 5. v. dico 4.

successive, non autem eodem tempore, ut recte dicit Mazzotta (5) cum Croix.

58. Quæritur 1. an pœnitentiæ debeat satisfieri cum intentione ei satisfaciendi? Alii affirmant, ut Vasq. cum Mazzotta (6), dicendo quod in cœteris præceptis sufficit ponere opus præceptum, sed in hoc requiritur amplius intentio integrum efficiendi Sacramentum. Sed probabiliter negant Sanch. et Lug. (7) cum Suar. et cum communi, ut asserit. Utitur Lugo alia ratione; sed illa quæ apud me majorem vim facit, est quod pœnitens in acceptando pœnitentiam utique animum eam adimplendi habet, unde quoties ille ponit opus injectum, saltem ponit id ex intentione habituali habita, et non retractata pœnitentiæ satisfaciendi; et in hoc cur non sufficit intentio habitualis, cum habitualis sufficit ad suscipiendum quodlibet Sacramentum? Propterea quisque in quolibet satisfactorio opere, quod ponit, semper intendit voluntate generali satisfacere prius operi debito, quam aliis subrogationis.

59. Quæritur 2. ad quid teneatur pœnitens, qui oblitus est pœnitentiæ? Alii, ut Busemb. s. Anton., etc., volunt teneri ad repetendam confessionem, ut Sacramentum faciat integrum; sed communiter, et valde et forte magis probabiliter negant Suar. Vasq. Laym. Castrop. et alii, et hoc etiam si culpabiliter oblitus fuisset, ut dicunt tot. Navar. Lugo, Salm. Croix, et Holzm., quia in tali casu pœnitentia reddita est impossibilis, et ex altera est valde dubia lex, an repetenda sint peccata jam semel directe remissa, ut integretur Sacramentum. Attamen si pœnitens putaret confessarium reminisci posse pœnitentiæ impositæ, teneretur certe eundem adire, ut eum de illa interroget (8).

60. Quæritur 3. an pœnitens in mortali existens possit pœnitentiæ

(5) *Loc. cit.* — (6) *Ibid.* — (7) de Pœnit. d. 24. n. 3. — (8) L. 6 n. 520.

satisfacere? Alii negant, sed communissime affirmant Suar. Nav. Lugo. Conc. Ronc. Salm. etc., quia ex regula generali s. Thomæ pluries repetita, finis præcepti non cadit sub præcepto. Opponunt hic quemdam textum ejusdem Angelici: sed s. Doctor ibi aliud non dicit quam illud opus in peccato factum merito carere, sed non dicit non satisfacere (1). Communis autem est sententia apud omnes, quod pœnitens, satisfaciendo pœnitentiæ in peccato mortali, non peccet mortaliter. Cœterum judico esse probabile cum Suar. Laym. Bonacin. etc. (contra alios) istum saltem peccare venialiter, dum satisfaciendo in mortali impedimentum ponit effectui partiali Sacramenti (2).

61. Quæritur 4. quisnam possit pœnitentiam mutare? Certum est, et commune apud dd. (quicquid dicat Diana cum paucioribus) pœnitentem non posse ex se pœnitentiam mutare, etiam in opus evidenter melius; Nam sicut non potest pœnitentia nisi a confessario imponi; ita nec potest nisi ab eo solo mutari (3). Dubium est an possit mutari ab alio confessario, quin repetantur peccata? Negant probabiliter Castr. Lugo, Laym. Concina, Holzm. Spor., etc., dicendo pœnitentem debere tunc iterum confessionem repetere apud illum confessarium, saltem in confuso, ut ei det notitiam status suæ conscientiæ. Sed multi alii etiam probabiliter affirmant, ut Tolet. Navar. Bonac. Sa, et probabile dicunt idem Lugo, Laym. Salm. Holzm. Sporer, etc. Ratio est quia in hac posteriori confessione non agitur de peccatorum in priori confessione adductorum iudicio faciundo, cum illud jam absolutum sit; sed tantum de imbecillitate pœnitentis priori pœnitentiæ satisfaciendi. Opponitur: sed pœnitentia debet esse medicinalis, et quomodo medicinam præscribet qui infirmi vulnus ignorat? Respondetur

(1) N. 522. — (2) N. 523. — (3) N. 528. resp. 3.

quod confessarius ex eadem pœnitentia imposita potest peccatorum, pro quibus illa imposita erat, materiam argumentari, et ita potest se dirigere in commutando aut diminuendo eam (4). Et probabiliter dicunt Nav. Spor. et Tamb. confessarium non requisitum, a pœnitente posse ex se mutare eam pœnitentiam, cum prævidet quod ille verisimiliter perget eam negligere (5). Nonnulli dd. ut Castrop. Sanch. Bonac., etc. permittunt etiam confessario inferiori posse pœnitentiam a Superiore ob casus reservatos impositam permutare. Sed hoc recte negant Gonet, Suar. Lug. Holzm. Spor. Conc. Coninch. Valenz. Renzi, etc., quia inferior non habet facultatem mutandi sententiam Superioris in iudicio prius formato; tantum hoc posset admitti cum Suar. Bonac. Renzi, Med., etc., cum pœnitens difficulter posset ad Superiorem redire, et contra gravis adesset causa ut mutetur pœnitentia, quia tunc merito præsumitur Superioris conniventia (6). Dubitatur autem an pœnitentia possit mutari extra confessionem? Respondetur. quod si confessarius est alius, certum est non posse fieri; si autem est idem, alii aa. admittunt posse id fieri etiam post 8. dies; sed merito hoc negat sententia communior Bonac. Suar. Nav. Salm., etc. qui vix id permittunt confessario immediate post absolutionem, antequam a confessario discedat pœnitens (7). Attamen facta commutatione semper potest pœnitens eligere primam pœnitentiam, uti docent Suar. Less. Bonac. et alii cum p. Mazzotta (8).

PUNCTUM III.

DE SATISFACTIONE PER INDULGENTIAS.

62. De indulgentiis.

63. An quis possit lucrari plenariam ex parte.

64. De jubilæo, et de pluribus declaratis circa jubilæum a Benedicto XIV.

(4) L. 6. n. 529. dubit. 1. — (5) *Ib.* in fin. — (6) *Ib.* dubit. 2. — (7) *Ib.* dubit. 3. — (8) De Pœn. qu. 5. c. 2.